



Länsstyrelsen
Västernorrland



Bevarandeplan Natura 2000

Nyänget SE0710214



Foto: Heléne Öhrling

Namn:	Nyänget
Sitecode:	SE0710214
Områdestyp:	SAC 2011-03
Areal:	0,57 ha
Skyddsform:	Oskyddat
Kommun:	Ånge
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Koordinat:	150115/693809
Karta:	17G 7A
Ägarförhållanden:	Privat
Uppdaterad:	2018-06-04

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALLMÄNT OM NATURA 2000	3
1.1 Allmänt om bevarandeplanen.....	3
2. GRUNDER FÖR UTPEKANDE	3
2.1 Ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet	3
3. BEVARANDESYFTEN OCH BEVARANDEMÅL.....	3
4. OMRÅDESBESKRIVNING.....	4
4.1 Allmän områdesbeskrivning	4
4.2 Intressanta arter i området, ej med i art- och habitatdirektivet.....	4
5. EKOLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	5
5.1 För området i dess helhet	5
5.2 För ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet	5
6. HOTBILD MOT NATURA 2000-OMRÅDET	5
7. BEVARANDEÅTGÄRDER.....	6
7.1 Områdesskydd.....	6
7.2 Skötsel	6
8. BEVARANDESTATUS	6
9. UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL.....	6
10. REFERENSER	7
11. KARTOR	8

1. Allmänt om Natura 2000

Natura 2000 heter det nätverk av skyddsvärda områden som alla EUs medlemsstater ska bidra till att skapa enligt EUs två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) samt Fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden inom gemenskapen. Sverige har som medlem i EU åtagit sig att se till att naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus, dvs. att de finns kvar i långsiktigt hållbar omfattning genom att vidta bevarandeåtgärder i form av skydd och skötsel. Genom 15-17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd har EU-direktiven implementerats i svensk lagstiftning. Ett särskilt tillstånd krävs om man vill utföra åtgärder som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt. Som en hjälp vid arbetet med att bevara naturvärdena i Natura 2000-områden samt som ett stöd för verksamheter som bedrivs i anslutning till området ska det finnas bevarandeplaner för samtliga områden.

1.1 Allmänt om bevarandeplanen

Bevarandeplanen är det dokument som ska beskriva vad som är syftet med bevarandet av varje enskilt Natura 2000-område och som ska ange vilka bevarandeåtgärder som planeras. Bevarandeplanen behandlar områdets ingående naturtyper och arter som finns upptagna i EUs två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet. En viktig del i arbetet med att vidta nödvändiga bevarandeåtgärder är formuleringen av bevarandesyfte och bevarandemål för varje Natura 2000-område samt att planera och prioritera vilka bevarandeåtgärder som behövs utifrån i dagsläget kända förhållanden och hot. Bevarandesyftet utgår från 17§ Förordningen om områdesskydd som anger att länsstyrelserna ska upprätta beskrivningar av syftet samt för de livsmiljöer och arter för vilka gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas eller återställas.

2. Grunder för utpekande

2.1 Ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet

Området är utpekad att ingå i nätverket Natura 2000 enligt art & habitatdirektivet mot bakgrund av att det inom området finns i direktivet ingående naturtyp (tabell 1).

Tabell 1. Ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet

<i>Kod</i>	<i>Naturtyp</i>	<i>Areal (ha)</i>	<i>Andel (%)</i>
6410	Fuktängar med blåttåtel eller starr	0,57	100

3. Bevarandesyften och bevarandemål

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Natura 2000-området Nyänget utgör en mycket värdefull och artrik ängsmark. Naturvärdena inom Nyänget är starkt knutna till ängsmarkens långa tradition av årlig hävd. Det främsta bevarandesyftet är att bevara och upprätthålla naturtypen fuktängar med blåtåtel eller starr. Det är därför av yttersta vikt att området fortsätter att hävdas traditionellt genom årlig slåtter för att förhindra igenväxningsvegetation.

I tabell 2 finns en sammanfattning av de bevarandemål som anger det tillstånd som bör råda i det enskilda området för att optimera områdets bidrag till uppnåendet av gynnsam bevarandestatus på nationell, biogeografisk eller EU-nivå.

Tabell 2. Bevarandemål för ingående naturtyp

<i>Naturtyp</i>	<i>Bevarandemål</i>
6410, Fuktängar med blåtåtel eller starr	<ul style="list-style-type: none"> • Upprätthålla naturtypen så att den höga artrikedomen och arttätheten bevaras och utvecklas. • Naturtypen bibehålls med traditionell hävd på minst 0,57 ha. • Skötseln utformas enligt objektets speciella natur- och kulturvärden. • Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de för naturtypen typiska arterna hårstarr, stagg, slåtterblomma, älväxing, smörboll.

4. Områdesbeskrivning

4.1 Allmän områdesbeskrivning

Nyänget ligger ca 8 km öster om Ånge och det gränsar i söder till E14. Området består av en kalkrik sidvallsäng med mycket hög basmättnadsgrad. Genom området rinner den lilla Råabäcken. I anslutning till hackslåtten och bäcken finns en gammal artrik lägda som har en av länets rikaste förekomster av majviva (*Primula farinosa*). Majvivan har sedan några år också etablerat sig med några exemplar inom Natura 2000-området. I början av 1900-talet växte majvivan ”mängdvis” på ängsmark längs Råabäcken (Collinder, 1909). Då sträckte sig ängsmarken flera hundra meter uppströms i det område som nu är skogbevuxet.

Slåttern på Nyänget upphörde vid mitten av 1960-talet, varefter ängen låg ohävdad under två decennier. 1984 tog Östra Medelpads Naturskyddsförening initiativ till restaurering av Nyänget. Idag slås ängen årligen på uppdrag av länsstyrelsen av lokal entreprenör.

4.2 Intressanta arter i området, ej med i art- och habitatdirektivet

Här finner man arter som t ex fågelstarr (*Carex ornithopoda*), hårstarr (*Carex capillaris*), brudsporre (*Gymnadenia conopsea*), blodnycklar (*Dactylorhiza cruenta*), Jungfru Marie nycklar (*Dactylorhiza maculata*), kattfot (*Antennaria dioica*), låsbräken (*Botrychium lunaria*), majviva (*Primula farinosa*), gullviva (*Primula veris*), backruta (*Thalictrum simplex*), slåtterblomma (*Parnassia palustris*), stagg (*Nardus stricta*), smörbollar (*Trollius europaeus*) och rosettjungfrulin (*Polygala amarella*). Området är Medelpads enda kända lokal för älväxing (*Sesleria coerulea*). Ängsgentiana (*Gentianella amarella*) är påträffad i direkt anslutning till området och bör ges möjlighet för spridning in i området.

Den mycket sällsynta och starkt hotade dagfjärilen (EN) Violett guldvinge (*Lycaena helle*) har påträffats på Nyänget. Violett guldvinge är knuten till ormrot som värdväxt och hör hemma i ögödslade, art- och blomrika miljöer som hävdas eller har hävdats enligt äldre traditionella metoder. Tidigare hade fjärilen en stor utbredning i Sverige men sedan 1970-talet ses en stark tillbakagång vilket kan härledas till förändrade jordbruksmetoder. Fjärilen förekommer idag som mest kring storsjön i Jämtland.

5. Ekologiska förutsättningar

5.1 För området i dess helhet

Nyänget är en fuktig ängsmark med inslag av kalkfuktäng. Ängen är mycket artrik. Det finns förutsättningar att bibehålla naturtypen med dess höga biologiska värden så länge som området årligen fortsätter att hävdas genom slåtter eller bete.

5.2 För ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet

6410, Fuktängar på jordar med stort inslag av kalk, lera eller torv.

I typen ingår såväl hävdade som ohävdade marker. Två undertyper finns:

a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika. Här ingår bl.a. ”kalkfuktängen”. b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika, med blåtåtel, tåg- och starrarter. Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Objektets hävdhistoria bör vara vägledande för den fortsatta skötseln.
- Fuktängar med lång hävdkontinuitet och hävdgynnade naturvärden är beroende av fortsatt skötsel i form av slåtter eller bete samt röjning av igenväxningsvegetation för att naturtypen skall kunna bibehålla gynnsam bevarandestatus.
- Skötseln utformas enligt objektets speciella natur- och kulturvärden. För vissa varianter av naturtypen krävs återkommande översvämningar.
- I naturtypen får inte förekomma gödsling (förutom från djur som betar i objektet), stödutfodring, kalkning, dikning eller insädd av för naturtypen främmande arter.

6. Hot mot Natura 2000 området

Förutom det skydd som nätverket Natura 2000 innebär samt statusen som riksintresse är Nyänget oskyddat. Det främsta hotet mot området är utebliven hävd med igenväxning som följd. Verksamheter och faktorer som kan tänkas påverka Natura 2000-området negativt visas i tabell 3.

Vid beskrivandet av hotbilden för ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar kan inte lösas genom områdets skötsel. Tyngdpunkten för hotbilden av varje enskilt Natura 2000-objekt ligger främst på lokala hot från landskaps- till artnivå.

Tabell 3. Verksamheter och faktorer som utgör potentiella hot mot områdets naturtyp

Naturtyp	Hot
6410, Fuktängar med blåtåtel eller starr	<ul style="list-style-type: none">• Utebliven eller olämplig skötsel, t ex hävd vid fel tidpunkt, med felaktiga redskap eller p g a ändrad markanvändning• Minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.• Tillskottsutfodring vid betesdrift ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.• Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande

	insektsfaunan. <ul style="list-style-type: none"> • Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, ex skogsplantering, dränering och vattenreglering.
--	---

7. Bevarandeåtgärder

7.1 Områdesskydd

Nyänget är utpekad som riksintresse för naturvård sedan 1999 (enligt 3 kap miljöbalken). I övrigt är området oskyddat förutom det skydd nätverket Natura 2000 innebär genom krav om tillståndsplikt för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka området (enligt 7 kap 28 a § miljöbalken). Tillståndsprövningar ska utgå från hur verksamheten eller åtgärden påverkar områdets bevarandemål och möjligheten för området att uppnå bevarandesyftet.

Miljöstöd söks av länsstyrelsen för den årliga hävden. Länsstyrelsen har upprättat skötselavtal med en lokal entreprenör som genomför åtgärderna. Så länge miljöstöd finns och skötseln medför att naturvärden inom området bibehålls så behövs inget ytterligare skydd.

7.2 Skötsel

Nyänget är beroende av fortsatt skötsel i form av slåtter eller bete samt röjning av igenväxningsvegetation för att bibehålla sina naturvärden. Området ska årligen hävdas genom traditionell slåtterhävd med skärande redskap. Björkarna i den västra delen bör tas bort. En sammanfattning av planerade skötselåtgärder visas i tabell 4.

Tabell 4. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

<i>Skötselåtgärd</i>	<i>Tidpunkt</i>	<i>Prioritet</i>
Slåtterhävd med skärande redskap	Årligen under perioden 25/7–25/8	1
Röjning av igenväxningsvegetation	Vid behov	2
Uttag av björk i den västra delen	Vid behov	3

8. Bevarandestatus

Bevarandestatus för området som helhet är gynnsam då området hävdas årligen.

9. Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning av naturtyper och arter sker enligt Naturvårdsverket riktlinjer för uppföljning av skyddade områden och är beskrivna i regionala uppföljningsplaner på Naturvårdsverkets hemsida. Områdesvis uppföljning kommer att ske inom ett enskilt Natura 2000 område ifall det finns faktorer som där behöver följas upp särskilt och som inte fångas upp av den regionala uppföljningsplanen. Utvärdering av gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter sker på biogeografisk nivå, för Västernorrlands län den boreala regionen.

10. Referenser

Art-och habitatdirektivet, Rådets direktiv 92/43/EEG an den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, officiell svensk översättning, version 01.01.2007

Natura 2000 i Sverige, handbok med allmänna råd, Naturvårdsverkets handbok 2003:9

15–17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m. m.

Holmqvist, M, Uppsälls, S. 1993: Program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden. Länsstyrelsen 1993:1. Härnösand

Naturvårdsverket 2014, Åtgärdsprogram för violett guldvinge, 2014-2018, Rapport 6603.

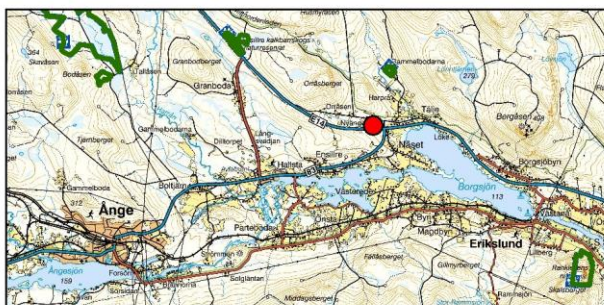
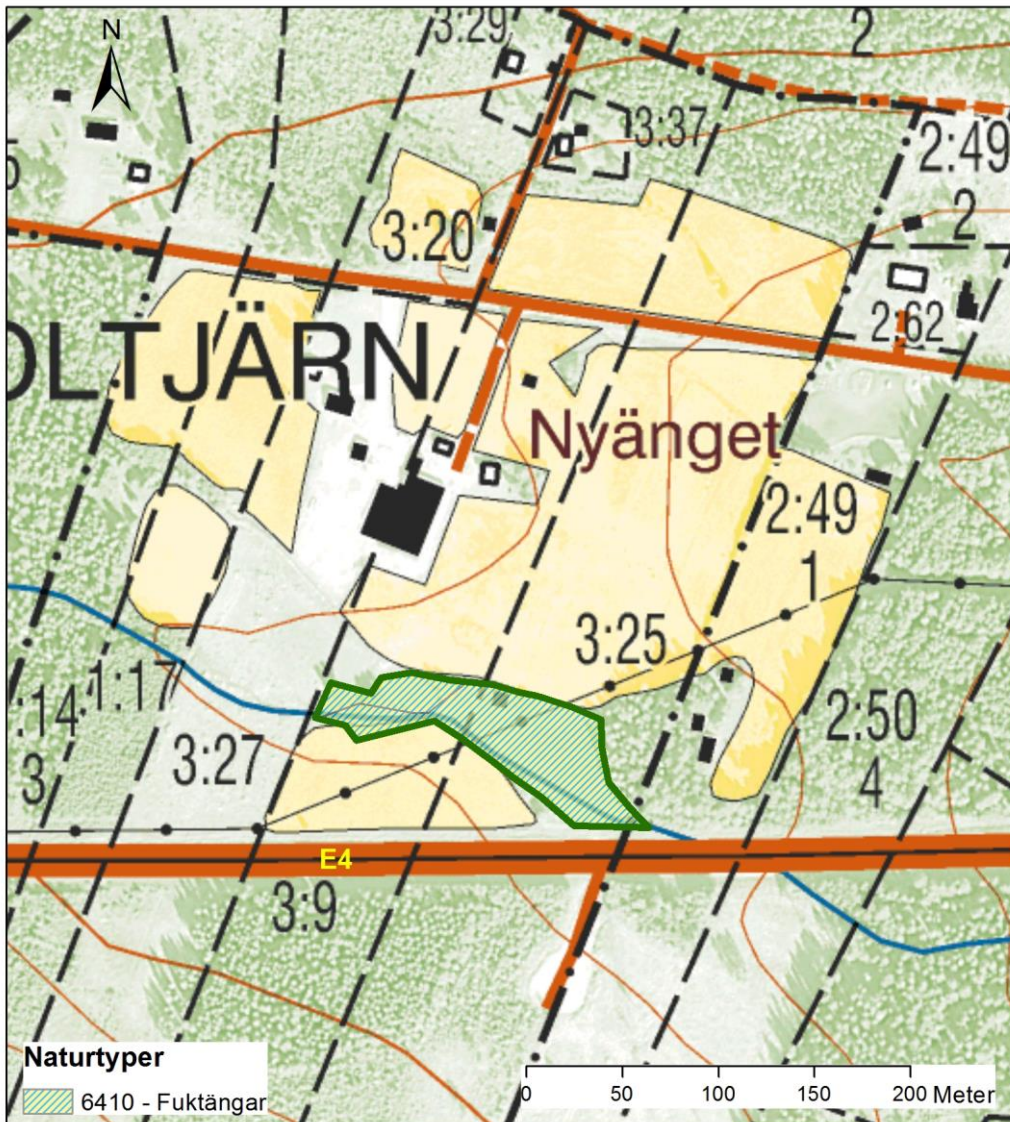
Viotti, A. 1992: Ängs- och hagmarker i Västernorrlands län - del 1 Medelpad. Länsstyrelsen. Härnösand.

Viotti, A. 1986. Natur och kultur längs Ljungans dalgång. CeWeförlaget, Bjästa.

Naturvårdsverket, 1996: Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm.

11. Kartor

Kartorna nedan visar de ingående naturtypernas utbredning samt en översikt av området. Aktuell information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område finns på Naturvårdsverkets hemsida, kartverktyget skyddad natur. Observera att det är naturtypernas utbredning och förekomst i verkligheten som gäller vid en tillståndsprovning enligt miljöbalken. Det innebär att både rapporterad areal och det som framgår av naturanaturtypskartan (NNK) kan behöva säkerställas med ytterligare uppgifter, t.ex. fältinventeringar.



© Länsstyrelsen Västernorrland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan